

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 654/2024-56

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľiek 1/ [REDACTED]

2/ [REDACTED]
a 3/ [REDACTED], zastúpených HOMOLA advokátska kancelária s.r.o., Kopčianska 8/A, Bratislava, proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č. k. 25Co/174/2019-438 zo 6. mája 2020 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/236/2020 z 29. novembra 2022 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/236/2020 z 29. novembra 2022 **bolo porušené** základné právo sťažovateľiek na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a ich právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/236/2020 z 29. novembra 2022 **zrušuje a vec vracia** Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.
3. Ústavnú sťažnosť sťažovateľiek v časti namietaného porušenia ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Nitre č. k. 25Co/174/2019-438 zo 6. mája 2020 **odmieta**.
4. Najvyšší súd Slovenskej republiky **je povinný** nahradiť sťažovateľkám trovy konania **442,38 eur** a zaplatiť ich do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia ich právnomu zástupcovi.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľky sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 21. februára 2023 domáhajú vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských

práv a základných slobôd rozhodnutiami všeobecných súdov označeným v záhlaví tohto nálezu. Napadnuté rozhodnutia žiadajú zrušiť, vec vrátiť na ďalšie konanie a priznať im náhradu trov konania.

2. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 654/2024-27 z 27. novembra 2024 ústavnú sťažnosť prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II.

Skutkové východiská

3. Sťažovateľky si v trestnom konaní vedenom od roku 2006 vo veci spáchania trestných činov sprenevery a neoprávneného podnikania uplatnili nárok na náhradu škody. Trestné konanie skončilo odsudzujúcim rozsudkom, ktorý nadobudol právoplatnosť 28. septembra 2012. Páchateľke bola trestným rozsudkom uložená povinnosť nahradiť sťažovateľkám škodu v konkretizovaných sumách a so zvyškom uplatneného nároku boli odkázané na občianske súdne konanie.

4. Sťažovateľky podali 3. septembra 2015 civilnú žalobu, ktorou sa domáhali, aby žalovanej (páchateľke) bola uložená povinnosť zaplatiť im úroky z omeškania. Okresný súd Nové Zámky (ďalej len „okresný súd“) v poradí druhým rozsudkom z 11. januára 2019 žalobu sťažovateľiek zamietol. Rešpektoval záväzný právny názor Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“), podľa ktorého civilnou žalobou uplatnený nárok je premlčaný. Pri posudzovaní plynutia premlčacej doby je potrebné vychádzať z § 121 ods. 3 Občianskeho zákonníka a úroky z omeškania musia sledovať rovnaký právny režim ako samotná pohľadávka. Právna kvalifikácia nároku sťažovateľiek, teda náhrada škody, bola určená už v trestnom konaní, podľa názoru krajského súdu je preto potrebné uplatniť dvojročnú premlčaciu dobu. Žalovaná sa dostala do omeškania 1. júna 2006. Počas trestného konania, teda od 5. apríla 2006 do 28. septembra 2012, premlčacia doba na uplatnenie úrokov z omeškania spočívala. Žaloba o zaplatenie úrokov z omeškania bola podaná 3. septembra 2015. Pri akceptovaní dvojročnej premlčacej doby bol nárok na zaplatenie úrokov z omeškania premlčaný 28. septembra 2014.

5. Na odvolanie sťažovateľiek krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil prvoinštančný rozsudok okresného súdu. Upozornil, že sťažovateľky úrok z omeškania v trestnom konaní riadne neuplatnili. Poškodený musí uplatniť nárok na náhradu škody najneskôr do skončenia vyšetrovania, resp. skráteného vyšetrovania (§ 46 ods. 3 Trestného poriadku). Riadnym uplatnením nároku však nie je podanie trestného oznámenia, ktoré neobsahuje požiadavku, aby konkrétnej osobe bola uložená povinnosť nahradiť škodu v určitej výške. Úrok z omeškania síce tvorí príslušenstvo pohľadávky, ale musí byť uplatnený a špecifikovaný. Názor okresného súdu, podľa ktorého uplatnením nároku na náhradu škody došlo zároveň k uplatneniu nároku na zaplatenie úroku z omeškania, nie je správny. Sťažovateľky úrok z omeškania špecifikovali v trestnom konaní až na hlavnom pojednávaní 19. a 20. januára 2010. Preto premlčacia doba úrokov z omeškania počas trestného konania nespočívala. Námieta premlčania uplatnená žalovanou nie je v rozpore s dobrými mravmi, keďže okresný súd neuviedol, v čom spočíval taký jej výnimočný charakter značne poškodzujúci účastníka právneho vzťahu, že by bolo dôvodné na ňu neprihliadať.

6. Napadnutým uznesením Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) dovolanie sťažovateľiek založené na nepresvedčivosti a nedostatočnom odôvodnení rozsudku krajského súdu v zmysle § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) odmietol, pretože podľa

jeho názoru krajský súd dostatočne zrozumiteľne sťažovateľkám vysvetlil okolnosti premlčania nimi súdne uplatneného nároku.

7. Najvyšší súd odmietol aj dovolanie sťažovateľiek založené na § 421 ods. 1 písm. a) CSP, pretože referenčná dovolacia judikatúra uvádzaná sťažovateľkami sa týkala uplatňovania ustanovení Obchodného zákonníka o premlčaní úrokov z omeškania v obchodnoprávných vzťahoch, nie premlčania úrokov z omeškania v zmysle uplatňovanej náhrady škody ako hlavného záväzku v trestnom konaní. Naopak, rozsudok krajského súdu je v súlade s dovolacím rozhodnutím sp. zn. 7MCdo/15/2011, podľa ktorého *„pokiaľ bola pohľadávka žalobcovi právoplatne priznaná v adhéznom konaní (§ 287a 288 Trestného poriadku) ako náhrada škody, nemožno v občianskom súdnom konaní jej príslušenstvo posudzovať podľa iného právneho režimu“*. Tým je podľa najvyššieho súdu daná aj odpoveď na právnu otázku, ktorou sťažovateľky odôvodnili dovolanie podané podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP a ktorá znela: *„Či je potrebné úroky z omeškania samostatne uplatniť v zmysle ustanovenia § 46 ods. 3 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok?“* Najvyšší súd dodal, že krajský súd v napadnutom rozsudku správne vyhodnotil, že úroky z omeškania neboli sťažovateľkami v trestnom konaní riadne uplatnené (ich špecifikáciou), a teda premlčacia doba na uplatnenie úrokov z omeškania nespočívala. K druhej dovolacej otázke (*„Či rozhodnutie súdu v trestnom konaní o náhrade škody je pre súd, ktorý rozhoduje v občianskom súdnom konaní záväzná?“*) najvyšší súd uviedol, že civilný súd nie je viazaný výškou škody ani skutkovým základom uplatneného nároku, tak ako ho zistil trestný súd. Civilný súd je vždy oprávnený zisťovať a posudzovať celý uplatnený nárok, čo sa týka jeho základu aj výšky, bez viazanosti trestným rozsudkom. Preto v danej veci krajský súd nebol viazaný tým, že sťažovateľky boli v trestnom konaní so zvyškom škody odkázané na občianske súdne konanie.

III.

Argumentácia sťažovateľiek

8. Sťažovateľky namietajú, že ak boli právoplatným rozsudkom v trestnom konaní odkázané na uplatnenie zvyšku nároku na náhradu škody v civilnom konaní, dokazuje to, že si predmetný nárok v trestnom konaní uplatnili riadne. K tomu krajský súd nezaujal žiadne stanovisko.

9. Dĺžka premlčacej doby je v prípade sťažovateľiek trojročná podľa § 110 ods. 3 Občianskeho zákonníka. Aj z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo/16/2010, na ktoré sťažovateľky poukazovali, vyplýva, že dĺžka premlčacej doby pri úroku z omeškania z náhrady škody je trojročná, nie dvojročná, ako to mylne uvádza krajský súd.

10. Vzhľadom na skutočnosť, že žalovaná splácala sťažovateľkám náhradu škody (istinu) postupne počas trestného konania aj po jeho skončení a práva na každé jednotlivé prírastky úrokov z omeškania sa premlčujú samostatne, nedošlo podľa sťažovateľiek ani pri uplatnení dvojročnej premlčacej doby presadenej krajským súdom k premlčaniu úroku z omeškania z tej časti istiny, ktorá ešte nebola splatená do 3. septembra 2013 (žaloba bola podaná 3. septembra 2015). Z uvedeného hľadiska nie je správnym právny názor, podľa ktorého úroky z omeškania musia sledovať rovnaký právny režim ako samotná pohľadávka. Najvyšší súd bezdôvodne odmietol rozhodnutia, na ktoré poukazovali sťažovateľky v podanom dovolaní (4Obo/319/99, 2Obdo/36/2010, 4Obdo/25/2009), pretože hoci ide o judikáty z oblasti obchodného práva, v Obchodnom zákonníku neexistuje ustanovenie schopné ozrejmiť koncepciu premlčania úrokov z omeškania, ktoré vznikajú v obchodných záväzkových vzťahoch. Sťažovateľky sú preto toho

názoru, že všetky vznikajúce úroky z omeškania (občianskoprávne, ako aj obchodnoprávne) sa premlčujú podľa rovnakej koncepcie postupného prirastania a postupného premlčania. V tejto súvislosti sťažovateľky zdôrazňujú neakceptovateľnosť vysporiadania sa najvyššieho súdu s ich dovolaním podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, keďže referenčný judikát sp. zn. 7MCdo/15/2011 nepoužil kontextuálne správne [jeho nosný právny dôvod znie: „*Pokiaľ bola pohľadávka navrhovateľovi právoplatne priznaná v adhéznom konaní (§ 287 a 288 Trestného poriadku) ako náhrada škody, nemôže sa v občianskom súdnom konaní jej príslušenstvo riadiť iným právnym režimom. Podľa právneho názoru najvyššieho súdu preto nebol žiadny dôvod podriaďovať tento nárok pod iné ustanovenia Občianskeho zákonníka a navrhovateľom požadovanú sumu považovať napríklad za plnenie zo zmluvy alebo z právneho vzťahu bezdôvodného obohatenia.*“].

11. V konaní vznesená námietka premlčania je podľa sťažovateľiek v rozpore s dobrými mravmi, pretože žalovaná sa na ich úkor obohatila trestnou činnosťou a v priebehu trestného konania a ani v priebehu exekučného konania neprejavila snahu urýchlene napraviť svoj čin a nahradiť spôsobenú škodu. Ani v priebehu konania žalovaná neponúkla žiadne zmierne riešenie sporu.

12. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu je nedostatočne odôvodnené k otázke o viazanosti civilného súdu rozhodnutím v trestnom konaní. Sťažovateľky totiž svojou otázkou sledovali výsledok o tom, či civilný súd rozhodujúci o náhrade škody vychádza v otázke riadneho uplatnenia nároku na náhradu škody v adhéznom konaní z rozhodnutia vydaného v trestnom konaní, a teda či takéto rozhodnutie súdu v trestnom konaní je pre civilný súd, ktorý rozhoduje v občianskom súdnom konaní, záväzný, keďže je to práve trestný súd, ktorý poškodených odkazuje na civilné konanie v prípade, ak si škodu riadne a včas uplatnili.

IV.

Vyjadrenie najvyššieho súdu, krajského súdu, zúčastnených osôb a replika sťažovateľiek

IV.1. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

13. Najvyšší súd zotrval na dôvodoch svojho napadnutého uznesenia.

IV.2. Vyjadrenie krajského súdu:

14. Krajský súd zopakoval, že nároky na úroky z omeškania neboli sťažovateľkami uplatnené včas v súlade s § 46 ods. 3 Trestného poriadku. V takom prípade súd v trestnom konaní rozhodne, že poškodeného s jeho nárokom na náhradu škody na hlavné pojednávanie nepripúšťa, pričom následne už súd nemôže rozhodovať o uplatnenom nároku na náhradu škody, a to ani odkazom poškodeného podľa § 288 ods. 1 Trestného poriadku na civilné konanie. Oneskorene uplatnený nárok nemožno považovať za „nárok“ uplatnený pred súdom a nemôže ani spočívať plynutie premlčacej doby. Neznamená to, že by neboli úroky z omeškania pred súdom uplatniteľné v civilnom konaní, znamená to, že neboli v trestnom konaní uplatnené včas. Aj pri paralelnom civilnom konaní by mohli pri neskoro v trestnom konaní uplatnených nárokoch vzniknúť otázky podmienok konania v civilnom konaní (litispendencia, resp. *res iudicata* v prípade právoplatne skončeného trestného konania). Ak trestný súd napriek tomu odkázal poškodených s oneskorene „uplatneným“ nárokom na civilné konanie, zakladá to podľa názoru krajského súdu možno len porušenie procesného predpisu v trestnom konaní, ale nezakladá to „obžिवnutie“ alebo priznanie účinkov (napr. spočívania premlčania) včas a riadne uplatneného návrhu na náhradu škody v adhéznom konaní.

15. Krajský súd zastáva názor, podľa ktorého ak je procesný nárok na úrok z omeškania uplatnený v súdnom konaní za situácie, že „istina“ bola uhradená (teda viac sa omeškaním neúročí) a od posledného dňa omeškania uplynula premlčacia doba, potom nemožno priznať po vznesenej námietke premlčania ani len časť úroku z omeškania. Hoci sťažovateľky namietali, že krajský súd nezaujal stanovisko k skutočnosti, že v trestnom konaní boli s nárokom na úroky z omeškania odkázané na civilné konanie, z dôvodu uvedeného právneho názoru by aj prípadný pre sťažovateľky vyhovujúci výklad v tejto časti nemal vplyv na vecnú správnosť posúdenia premlčania v dotknutom rozhodnutí krajského súdu, pokiaľ išlo o premlčanú časť.

IV.3. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

16. Zúčastnená osoba uvádza, že odsudzujúci trestný rozsudok síce obsahuje odkaz sťažovateľiek so zvyškom nároku na náhradu škody na občianske súdne konanie, nikde v ňom však nie je špecifikované, čo tvorí zvyšok nároku na náhradu škody, t. j. či ide o práve o tie nároky, ktoré si sťažovateľky uplatňovali v civilnom konaní. Sťažovateľkám nič nebránilo riadne si uplatniť popri istine aj úrok z omeškania, a to už v prípravnom konaní. K tomu však v zákonom stanovenej lehote nedošlo.

17. V prípade sťažovateľiek bola škoda súčasťou skutkovej vety odsudzujúceho rozsudku a táto škoda im bola priznaná v trestnom konaní a bola aj nahradená. Náhrada škody, ktorú sťažovateľky žiadali následne v civilnom konaní, však nebola súčasťou skutkovej vety odsudzujúceho rozsudku, preto pri výroku o odkaze na civilný proces nejde o rozhodnutie o tom, že bol spáchaný trestný čin a kto ho spáchal v zmysle § 193 CSP.

18. K otázke premlčania uplatneného nároku sťažovateľiek zúčastnená osoba zdôrazňuje, že úroky z omeškania sa spravujú rovnakým právnym režimom ako samotná pohľadávka, preto ak sťažovateľky uplatňovali pohľadávku ako náhradu škody, rovnaké ustanovenia (vrátane ustanovení o premlčaní) je potrebné uplatňovať aj na príslušenstvo pohľadávky.

IV.4. Replika sťažovateľiek:

19. Sťažovateľky možnosť replikovať nevyužili.

V.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

V.1. K napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu:

20. Ústavný súd z hľadiska ústavného posúdenia rešpektuje právomoc najvyššieho súdu vymedzovať si prípustnosť dovolania a vychádza z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov. Podmienkou však je, že predmetná koncepcia a jej uplatnenie v konkrétnom prípade nie sú nepriateľské z hľadiska ochrany základných práv a slobôd, teda interpretácia procesných noriem o prípustnosti dovolania a jej aplikácia nesmú byť svojvoľné ani formalistické, a teda musia rešpektovať právo na súdnu ochranu (II. ÚS 398/08, II. ÚS 65/2010).

21. Pokiaľ ide o dovolanie sťažovateľiek založené na § 420 písm. f) CSP, jeho dôvody sa zameriavali na nedostatok odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu. Podľa názoru najvyššieho súdu bolo odôvodnenie aj vzhľadom na nutnosť jeho posudzovania v spojení s dôvodmi prvoinštančného rozsudku dostatočné.

22. Povinnosť súdov odôvodniť svoje rozhodnutia pritom nespočíva len v príkaze dať akékoľvek odpovede na otázky položené účastníkom konania, ktoré sú pre poskytnutie súdnej ochrany podstatné, ale aj v príkaze dať na uvedené otázky odpovede, ktoré vytvárajú konzistentný a vnútorne nerozporný celok. V opačnom prípade je odôvodnenie a v dôsledku toho aj súdne rozhodnutie ako celok zmätočné a ústavne vadné. Pre ústavný súd je v rovine prieskumu posúdenia kvality odôvodnenia odvolacieho rozsudku najvyšším súdom v dovolacom konaní podstatné, aké námietky boli sťažovateľkami prednesené v odvolaní proti prvoinštančnému rozsudku okresného súdu. Krajský súd bol totiž viazaný dôvodmi podaného odvolania (§ 380 ods. 1 CSP), preto sa od neho očakávala reakcia na tie odvolacie námietky, ktoré sú pre rozsúdenie sporu podstatné.

23. Sťažovateľky v odvolaní namietali, že (i) úrok z omeškania nie je potrebné samostatne uplatňovať v rámci adhézneho konania, pretože úroky z omeškania sú sankciou za porušenie povinnosti a povinnosť platiť úroky z omeškania vyplýva priamo zo zákona ako dôsledok omeškania dlžníka so splnením dlhu. Naznačili, že výrok právoplatného rozhodnutia v trestnom konaní, ktorým boli odkázané na uplatnenie zvyšku nároku na náhradu škody v civilnom sporovom konaní, je dôkazom, že úroky z omeškania museli byť riadne uplatnené. Namietali, že (ii) premlčacia doba pri úrokoch z omeškania nie je dvojročná, ale trojročná (§ 110 ods. 3 Občianskeho zákonníka). Avšak aj (iii) v prípade, že by premlčacia doba bola dvojročná, nie je ich nárok premlčaný v celom rozsahu a mali im byť priznané úroky z omeškania z tej časti náhrady škody (istiny), ktorá nebola zaplatená do 3. septembra 2013, a to za obdobie od 3. septembra 2013 (dva roky pred podaním žaloby) do zaplatenia. Napokon (iv) boli toho názoru, že vznesenie námietky premlčania žalovanou je v rozpore s dobrými mravmi.

24. Krajský súd v napadnutom potvrdzujúcom rozsudku zopakoval svoj názor vyplývajúci z § 46 ods. 3 Trestného poriadku, že úrok z omeškania je potrebné uplatniť jeho špecifikáciou, pretože o ňom súd nerozhoduje z úradnej povinnosti a je to návrhové konanie. Zdôraznil, že úrok z omeškania tvorí príslušenstvo pohľadávky a musí sledovať rovnaký právny režim ako samotná pohľadávka. Poukázal na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 6MCdo/22/2011 a sp. zn. 7MCdo/15/2011. Ďalej krajský súd uviedol, že doba premlčania úrokov z omeškania počas trestného konania nespočívala, pretože sťažovateľky si riadne právo na úrok z omeškania v trestnom konaní neuplatnili. Ku kategórii dobrých mravov odkázal na skoršie kasačné uznesenie, v ktorom okresný súd podrobil kritike za to, že nevysvetlil, v čom výnimočnosť výkonu námietkového práva žalovanej odôvodňuje konštatovanie jeho rozporu s dobrými mravmi spočíva.

25. Ústavný súd po preskúmaní ústavnej sťažnosti a jej príloh konštatuje, že ťažiskovým dôvodom dovolaním napadnutého potvrdzujúceho rozsudku krajského súdu bol jeho názor, podľa ktorého sťažovateľky v trestnom konaní vedenom proti žalovanej neuplatnili nárok na nároky z omeškania riadne a včas. Pri takomto právnom posúdení sa premlčanie a premlčateľnosť práva na úroky z omeškania, vo svetle námietok sťažovateľiek, dostala do polohy otázky sekundárneho významu, ktorá pre napadnuté rozhodnutie nebola podstatnou. Preto ani nebolo dôvodné od krajského súdu očakávať odpoveď na dĺžku premlčacej doby pri úrokoch z omeškania s náhradou škody. Absencia takejto odpovede preto nespôsobuje ústavnú neudržateľnosť záveru najvyššieho súdu, podľa ktorého vadou zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP napadnutý rozsudok krajského súdu netrpel.

26. K opačnému záveru však ústavný súd dospel, pokiaľ ide o vysporiadanie sa najvyššieho súdu so sťažovateľkami namietaným nedostatočným vysporiadaním sa rozsudku krajského súdu s kardinálnou otázkou riadneho uplatnenia úrokov z omeškania v trestnom konaní. Krajský súd ju vyriešil odkazom na § 46 ods. 3 Trestného poriadku, ktorý síce normuje, že z návrhu poškodeného musí byť zrejmé, z akých dôvodov a v akej výške sa nárok na náhradu škody uplatňuje, mlčí však o vzťahu kategórie náhrady škody a úroku z omeškania. Trestný poriadok nedáva odpoveď na otázku, či úrok z omeškania v prípade, akým bola kauza sťažovateľiek, je škodou, alebo ide o samostatný nárok, ktorý je len čo sa týka vzniku závislý od hlavného záväzku nahradiť škodu. Samotný krajský súd pritom odkazoval na rozhodnutie dovolacieho súdu sp. zn. 7MCdo/15/2011, v ktorom sa explicitne uvádza, že ušlý zisk ako jedna z podôb škody bol v situácii skutkovo podobnej kauze sťažovateľiek reprezentovaný aj úrokom z omeškania. Napokon, aj najvyšší súd v napadnutom uznesení (pozri jeho bod 19) uvádza, že „do majetkovej škody sa zaratávajú aj úroky z omeškania“. Odpoveď na predmetnú otázku pritom v okolnostiach veci sťažovateľiek nie je bez významu. Ak by úrok z omeškania tvoril zložku škody, potom nadobúda význam ďalšia súvisiaca a sťažovateľkami nastolená otázka, a to či škoda nimi uplatnená v prípravnom konaní (teda časovo v súlade s § 46 ods. 3 Trestného poriadku) nebola v neskorších štádiách trestného konania (hlavné pojednávanie 19. a 20. januára 2010) iba upresňovaná s ohľadom na plynutie času, keďže úroky z omeškania s plynúcim časom prirastajú. Nezanedbateľnou pripomienkou sťažovateľiek bol aj ich argument, podľa ktorého výrok právoplatného rozhodnutia v trestnom konaní odkazujúci na uplatnenie zvyšku nároku na náhradu škody v civilnom sporovom konaní dokazuje, že úroky z omeškania museli byť riadne uplatnené. Relevancia predmetného dôvodu rastie v dôsledku toho, že v trestnom konaní bola istina sťažovateľkám priznaná v celej uplatnenej sume. Nezostalo z nej teda nič, s čím by trestný súd mohol sťažovateľky odkázať na civilné sporové konanie. Celkom prirodzene si potom sťažovateľky kladú otázku, v akej časti nároku uplatneného v trestnom konaní boli právoplatným výrokom súdneho rozhodnutia odkázané na civilný proces, keď absencia riadneho uplatnenia nároku na náhradu škody nedovoľuje trestnému súdu o ňom v meritórnom rozsudku rozhodovať. S týmto argumentom sa krajský súd nijako adresne nevysporiadal. Jednoduchý odkaz na abstraktnú zákonnú povinnosť uviesť dôvod a výšku uplatneného nároku na náhradu škody krajský súd zjavne neindividualizoval na okolnosti predmetnej veci dané skutočnosťou, že sťažovateľky si v prípravnom konaní uplatnili nárok na náhradu škody v júli a auguste 2006, teda jeden až dva mesiace po vzniku omeškania žalovanej (1. jún 2006), čo nepochybne malo vplyv na konkretizáciu a špecifikáciu dôvodov a výšky uplatneného nároku. Následne sťažovateľky na hlavnom pojednávaní v januári 2010 aktualizovali nárok na náhradu škody. Zjavne teda neboli v trestnom konaní pri uplatňovaní svojich škodových nárokov pasívne.

27. Rozsudok krajského súdu v otázke analyzovanej v predchádzajúcom odseku nie je dostatočne jasný a zrozumiteľný. Nemožno preto vylúčiť, že krajský súd nepovažuje úroky z omeškania za súčasť škody. Pokiaľ by tomu tak ale bolo, potom sa podstatnými pre poskytnutie súdnej ochrany stávajú už aj otázky premlčania práva na úroky z omeškania. To vyvoláva nutnosť vysvetliť, prečo sa na takéto premlčanie v prípade sťažovateľiek má namiesto § 110 ods. 3 (premlčanie úrokov) uplatniť § 106 (premlčanie práva na náhradu škody) Občianskeho zákonníka, no predovšetkým vziať do úvahy, že istina bola žalovanou splácaná postupne až do roku 2015, čo znamená potrebu odôvodnenia, či sa úroky z omeškania premlčujú jednorazovo alebo postupne.

28. Aj pokiaľ ide o súlad námietky premlčania podanej žalovanou s dobrými mravmi, ústavný súd zdôrazňuje, že táto otázka nestratila v dôsledku nosného dôvodu potvrdenia rozsudku okresného súdu krajským súdom svoj význam pre rozhodnutie o žalobe sťažovateľiek. Jej zamietnutie totiž bolo výsledkom myšlienkovvej úvahy, podľa ktorej si sťažovateľky úroky z omeškania v trestnom konaní riadne a včas neuplatnili, a preto fakt prebiehajúceho trestného konania nemohol mať za následok spočívanie premlčacej doby. Stále však ide o premlčanie, na ktoré súd konajúci v civilnom sporovom konaní prihliada len na námietku. Ak by teda námietka premlčania predstavovala výkon práva kolidujúci s dobrými mravmi, potom by na ňu civilný súd neprihliadol bez ohľadu na to, aký čas už od skončenia premlčacej doby uplynul. Preto bolo dôvodné očakávať primeranú odpoveď krajského súdu na predmetnú otázku.

29. Krajský súd v dovolaní napadnutom rozsudku odkázal na svoje skoršie zrušujúce uznesenie. V ňom, odkazujúc na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky, podrobil rozsudok okresného súdu kritike v rovine jeho odôvodnenia – okresný súd neuviedol, v čom spočívala výnimočnosť výkonu práva žalovanej namietat' premlčanie, ktorá by viedla k záveru o rozpore s dobrými mravmi. Na to okresný súd v zamietajúcom rozsudku reagoval konštatovaním, že súc „*viazaný pri opätovnom rozhodnutí vo veci právnym názorom súdu druhej inštancie hľadisko dobrých mravov neuplatňoval*“. Keď následne sťažovateľky v odvolaní namietali, že žalovaná sa na ich úkor obohatila trestnou činnosťou a je žiaduce uplatniť inštitút dobrých mravov, krajský súd iba odkázal na svoje kasačné rozhodnutie s tým, že nepovažuje za potrebné opakovať svoje dôvody k odvolaniu sťažovateľiek v tejto časti. Najvyšší súd uvedené odôvodnenie len jednoducho aproboval.

30. Ani v tomto prípade podľa názoru ústavného súdu sťažovateľky nedostali odpovede na nimi nastolenú otázku (ne)súladu žalovanou vznesenej námietky premlčania s dobrými mravmi. Krajský súd totiž na vecnú odvoláciu námietku zareagoval odkazom na skoršie svoje rozhodnutie, v ktorom však vecne k súladu spornej námietky uviedol všeobecné kritérium výnimočnosti plynúce z českej judikatúry a konštatoval nedostatočnosť odôvodnenia prvoinštančného rozsudku. V spojení so zamietajúcim prvinštančným rozsudkom, v ktorom sa okresný súd problematikou dobrých mravov vôbec nezaoberal („*hľadisko dobrých mravov neuplatňoval*“), tak sťažovateľky v právoplatných rozhodnutiach v základnom konaní nedostali na nimi nastolenú otázku žiadnu odpoveď. Preto ani v tomto aspekte nemožno považovať záver najvyššieho súdu o dostatočnosti odôvodnenia rozsudku krajského súdu za ústavne udržateľný.

31. Ústavný súd tak sumárne k dovolaniu sťažovateľiek založenému na dôvode zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP konštatuje, že stručný záver najvyššieho súdu, ktorý ku kvalite odôvodnenia dovolaním napadnutého rozsudku uviedol, že sa v ňom krajský súd náležite vysporiadal s argumentáciou sťažovateľiek uvádzanou v odvolacom konaní, a následne dôvody krajského súdu iba zopakoval, je ústavne neudržateľný. Preto napadnutým uznesením najvyššieho súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľiek na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj ich práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru.

32. Ústavný súd v súvislosti s návrhom sťažovateľiek na zrušenie napadnutého uznesenia a vrátenie veci najvyššiemu súdu dospel k záveru, že pre dosiahnutie nápravy vo veci je nevyhnutné, aby tomuto návrhu v súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy vyhovel (bod 2 výroku nálezu). Najvyšší súd je v ďalšom konaní podľa § 134 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon

o ústavnom súde“) viazaný právnym názorom ústavného súdu. Povinnosťou najvyššieho súdu po vrátení veci bude opätovne preskúmať rozsudok krajského súdu napadnutý dovolaním založeným na § 420 písm. f) CSP a dôsledne sa zaoberať jeho zrozumiteľnosťou z hľadiska nosného dôvodu zamietnutia žaloby sťažovateľiek, ktorým bola absencia riadneho uplatnenia úroku z omeškania v trestnom konaní. Pritom bude nutné, aby najvyšší súd odôvodnenie rozsudku krajského súdu posudzoval vo svetle skutkových okolností danej veci (bod 26 tohto nálezu), ktoré priamo determinujú požiadavky na kvalitu odpovedí na otázky položené sťažovateľkami v ich odvolaní proti zamietajúcemu rozsudku okresného súdu.

33. V ústavnej sťažnosti sťažovateľky predniesli aj rozsiahlu kritiku rozhodnutia najvyššieho súdu o ich dovolaní založenom na nesprávnom právnom posúdení veci v zmysle § 421 ods. 1 CSP. Ústavný súd však uvádza, že požiadavka minimalizovať jeho zásahy do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov opierajúca sa o ústavnú oddelenosť ústavného súdnictva a všeobecného súdnictva v predmetnom prípade odôvodňuje ústavnej sťažnosti v tejto jej časti nevyhovieť. Podmienkou prípustnosti dovolania založeného na § 421 ods. 1 CSP je totiž formulácia takej právnej otázky dovolateľom, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu. Keďže rozsudok krajského súdu je nedostatočne odôvodnený pre jeho nezrozumiteľnosť, nemožno spoľahlivo vyhodnotiť, nakoľko právoplatné zamietnutie žaloby bolo založené na právnych otázkach nastolených sťažovateľkami v ich dovolaní podľa § 421 ods. 1 CSP. Okrem toho vyhovieť časti ústavnej sťažnosti vedúce s ohľadom na procesnú nedeliteľnosť dovolacieho výroku k zrušeniu napadnutého uznesenia najvyššieho súdu ako celku (teda aj v časti odmietnutia dovolania podaného podľa § 421 ods. 1 CSP) bude viesť k tomu, že najvyšší súd opätovne preskúma kvalitu odôvodnenia odvolacieho rozsudku krajského súdu a, rešpektujúc záväzný právny názor vyslovený ústavným súdom v tomto náleze, napadnutý rozsudok krajského súdu buď zruší a vráti mu vec na ďalšie konanie, čo sťažovateľkám znovu otvorí procesný priestor na podanie dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP proti novému odvolaciemu rozhodnutiu krajského súdu. V prípade, že by najvyšší súd znovu dovolanie založené na § 420 písm. f) CSP odmietol, prípadne zamietol a o dovolaní pre nesprávne právne posúdenie veci by rozhodol rovnako ako v napadnutom uznesení, sťažovateľkám nič nebude brániť obrátiť sa na ústavný súd opätovnou ústavnou sťažnosťou. Nevyhovenie aktuálne prerokúvanej ústavnej sťažnosti v časti odmietnutia dovolania podaného pre nesprávne právne posúdenie veci v takom prípade nebude predstavovať prekážku veci rozhodnutej, pretože zásahom, ktorý by bol v konaní o budúcej ústavnej sťažnosti preskúmaný, by bolo nové rozhodnutie najvyššieho súdu.

V.2. K napadnutému rozsudku krajského súdu:

34. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Právomoc ústavného súdu je preto subsidiárna a uplatní sa až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

35. V danom prípade bol proti napadnutému rozsudku krajského súdu podaný mimoriadny opravný prostriedok – dovolanie, ktorý zákon na ochranu základných práv účinne poskytuje. O dovolaní bude po vrátení veci z ústavného súdu opätovne rozhodovať najvyšší súd. Preto v dôsledku kasačného výroku tohto nálezu dôjde k vytvoreniu potrebného procesného priestoru pre dovolací súd, aby opätovne posúdil kvalitu odôvodnenia rozsudku krajského súdu, prípadne aj správnosť právneho posúdenia veci sťažovateľiek krajským súdom. Právomoc najvyššieho súdu rozhodnúť o predmetnom dovolaní proti napadnutému rozsudku krajského súdu vylučuje právomoc ústavného súdu.

36. Aj napriek tomu, že došlo k prijatiu ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, rozhodol ústavný súd v tejto časti o odmietnutí ústavnej sťažnosti. Uvedené vyplýva z dikcie § 56 ods. 2 úvodnej vety zákona o ústavnom súde, podľa ktorej je odmietnutie v rámci predbežného prerokovania len možnosťou. Zo znenia zákona o ústavnom súde implicitne vyplýva, že aj po prijatí veci na ďalšie konanie je možné návrh z procesných dôvodov odmietnuť, keďže prijatie veci na ďalšie konanie nezakladá prekážku rozhodnutej veci v časti splnenia procesných podmienok (III. ÚS 231/2020, III. ÚS 167/2021). Keďže ústavný súd po analýze veci vykonanej na základe vyjadrení účastníkov konania po prijatí návrhu sťažovateľiek na ďalšie konanie zistil, že existuje dôvod podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde, ústavnú sťažnosť v časti smerujúcej proti napadnutému rozsudku krajského súdu odmietol pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie (bod 3 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

37. Zistené porušenie základných práv sťažovateľiek odôvodňuje, aby im najvyšší súd podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde nahradil trovy konania, ktoré im vznikli právnym zastúpením. a ktorých výška bola určená podľa advokátskej tarify, čo za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti 2 x 208,67 eur) spolu s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (2 x 12,52 eur) predstavuje 442,38 eur.

38. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je najvyšší súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľiek (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (bod 4 výroku nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. marca 2025

Robert Šorl
predseda senátu